

INAR

INSTITUTE FOR ATMOSPHERIC AND
EARTH SYSTEM RESEARCH

FOR THE
ONLY
PLANET
WE HAVE

29.4.2024

INAR

INSTITUTE FOR ATMOSPHERIC AND
EARTH SYSTEM RESEARCH

Ilmastonmuutos-terminologiaa

FT Laura Riuttanen

Helsingin yliopisto

29.4.2024

Sisältö:

1. Sää ja ilmasto
2. Ilmastonmuutos ja attribuutio
3. Kasvihuoneilmiö ja kasvihuonekaasu
4. Säteilytasapaino ja säteilypakote
5. Ilmastoherkkyys
6. Hiilineutraalius ja ilmastoneutraalius

Sää ja ilmasto

- Sää:
  - ”Juupajoki 23.4. klo 9.00 -3C, tuuli 8 m/s, sataa lunta”
  - Ilmakehän hetkellinen tila
- Ilmasto:
  - ”Jokioinen huhtikuun keskimääräinen lämpötila 1991-2020 +3,9C”
  - Ilmakehän tilastolliset ominaisuudet, yleensä vähintään 30v-ajanjaksolla
- Ilmastonmuutos:
  - Ilmakehän pitkän aikavälin tilastolliset ominaisuudet muuttuvat
- Attribuutio:
  - johtuuko havaittu poikkeama ihmistoiminnan aiheuttamasta ilmastonmuutoksesta

INAR

INSTITUTE FOR ATMOSPHERIC AND
EARTH SYSTEM RESEARCH

Atte Kaleva ✓ @AtteKaleva · 20. huhtik.

Kesällä, kun on oikein helteinen päivä, täyttyvät uutiset siitä, kuinka ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat tulleet näkyviksi. Mutta jostain syystä kun huhtikuussa iskee takatalvi ja sataa lunta, on kyseessä vain paikallinen sääilmiö, josta ei voi päätellä mitään.

225

97

1 t.

Eetu Piippola 🇫🇮🇵🇸 @eetupiip · 20. huhtik.

Moi Atte 😊

Alakoululaisetkin tietävät, että sää ja ilmasto ovat eri asia. Toivoisi kansanedustajankin tietävän.

13

275

9 t.

Atte Kaleva ✓ @AtteKaleva · 20. huhtik.

Tietenkin ne ovat. Siis silloin kun on kylmä.

5

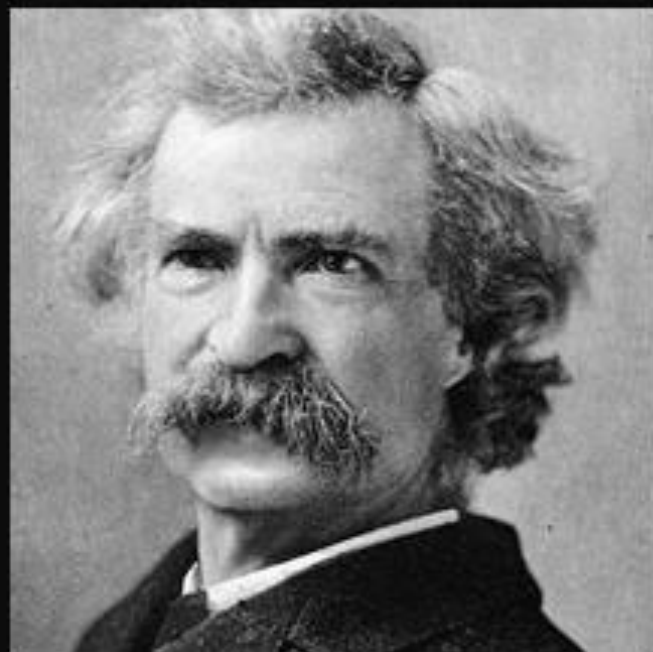
201

9 t.

[Näytä vastaukset](#)

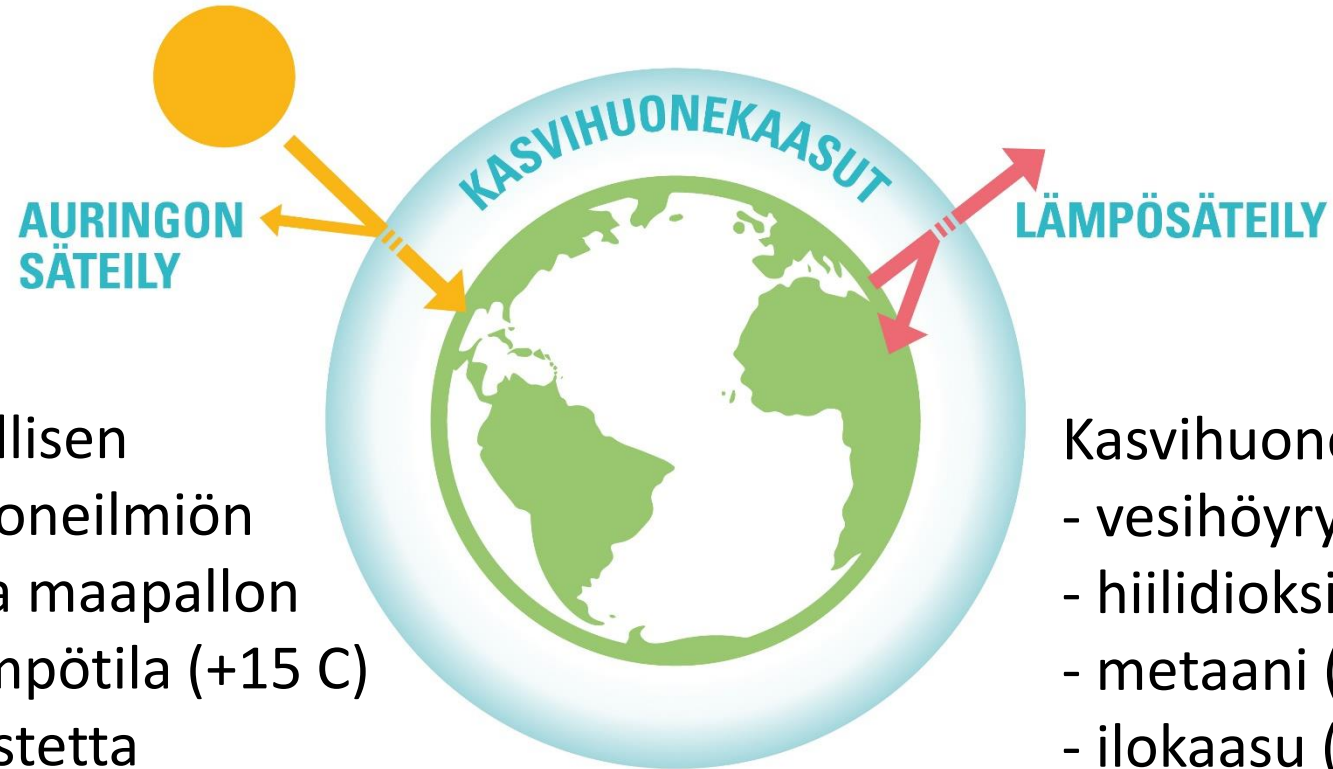

Climate is what we expect,
weather is what we get.

~ Mark Twain

Kasvihuoneilmiö

Luonnollisen kasvihuoneilmiön ansiosta maapallon keskilämpötila (+15 C) on 33 astetta lämpimämpi kuin se muuten olisi (-18 C).

Kasvihuonekaasut:
- vesihöyry (H₂O)
- hiilidioksidi (CO₂)
- metaani (CH₄)
- ilokaasu (N₂O)
- ym.

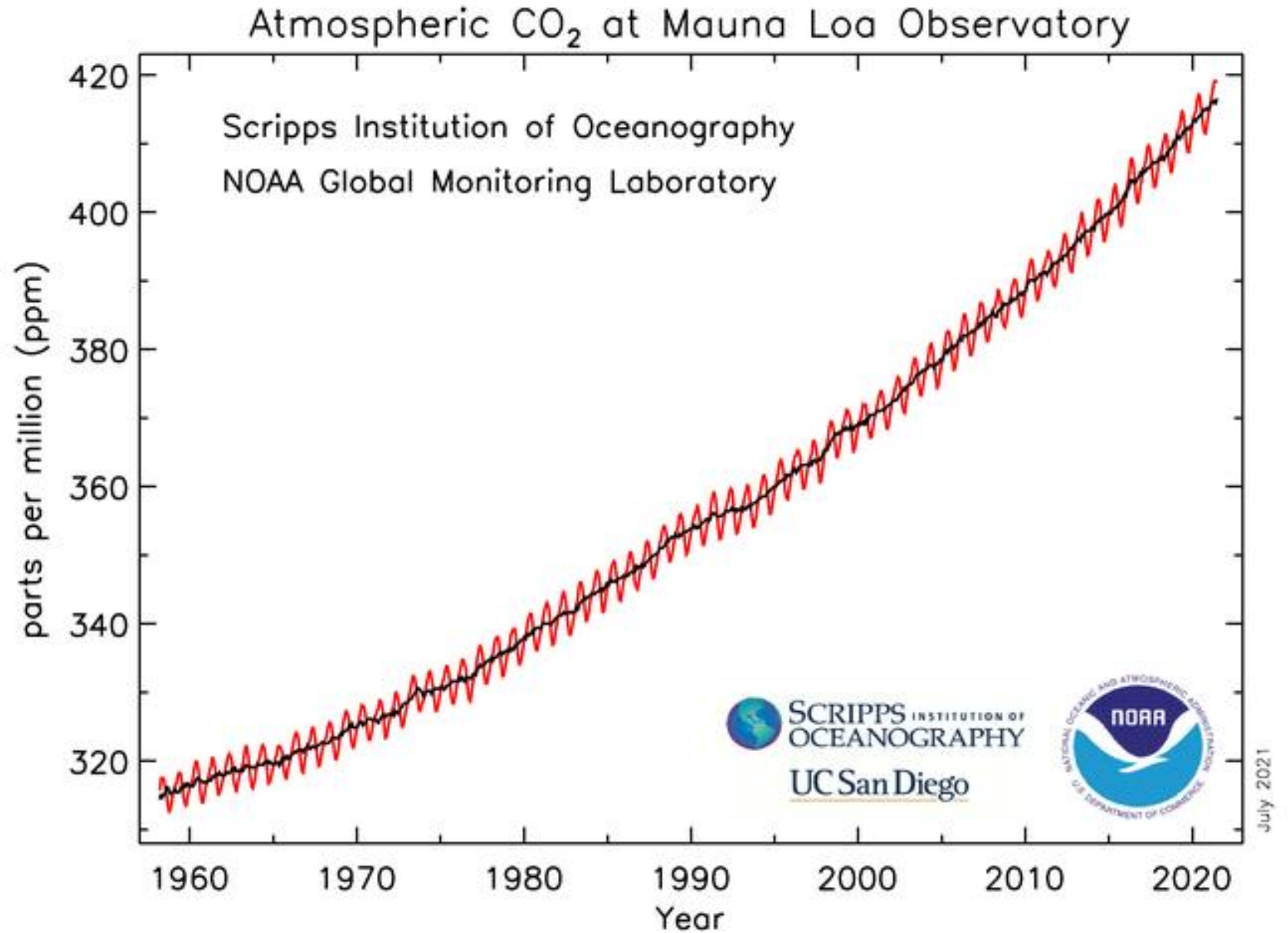
Kasvihuoneilmiön voimistuminen
→ ilmaston lämpeneminen

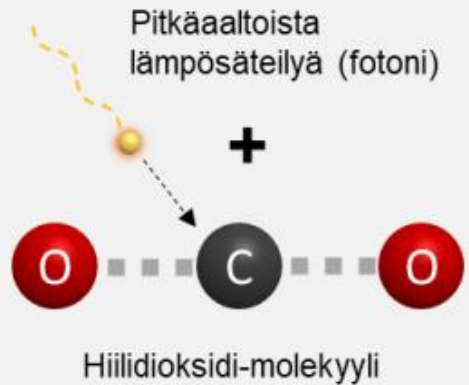
INAR

INSTITUTE FOR ATMOSPHERIC AND
EARTH SYSTEM RESEARCH

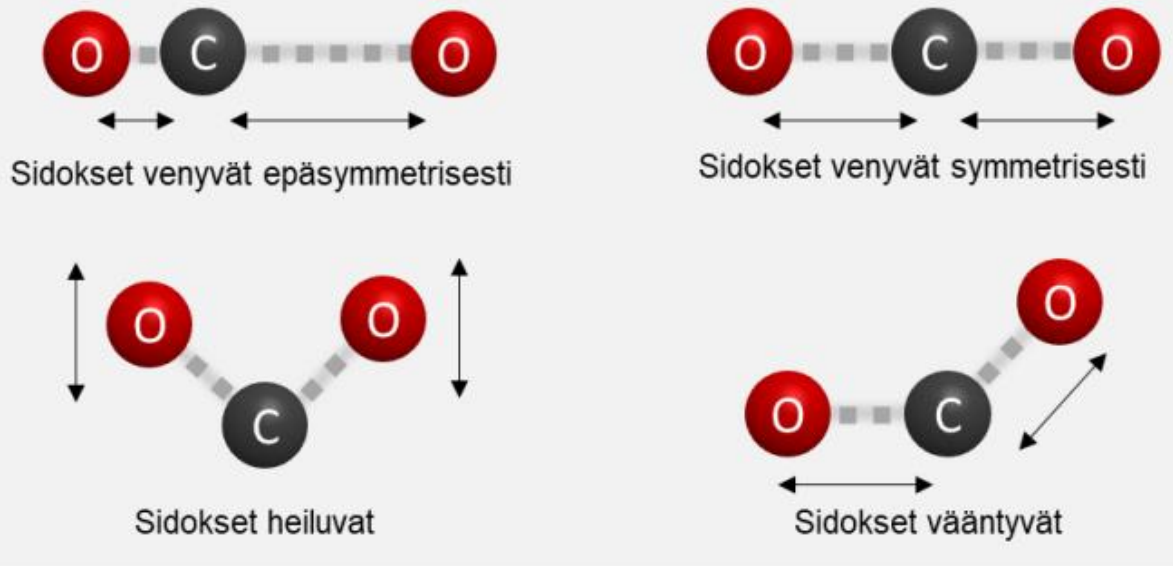

Kasvihuonekaasu = kaasumolekyyli, joka absorboi lämpösäteilyä

Hiilidioksidi-molekyyli absorboi säteilyä

Virittyessä molekyylin värähtely muuttuu

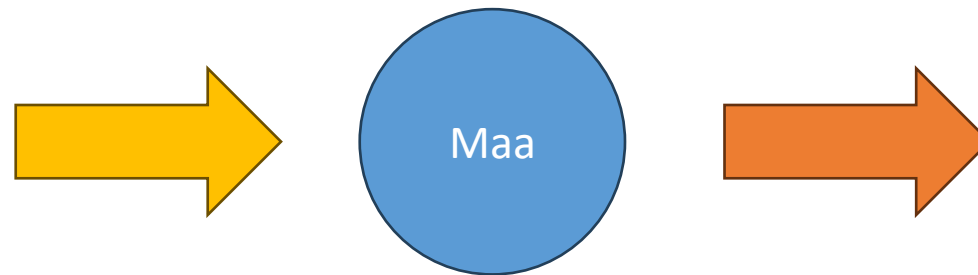

Viritystila purkautuu

- Emittoi uuden fotonin
  - Molekyylien törmäminen muuttaa energian lämmöksi
-

Säteilytasapaino

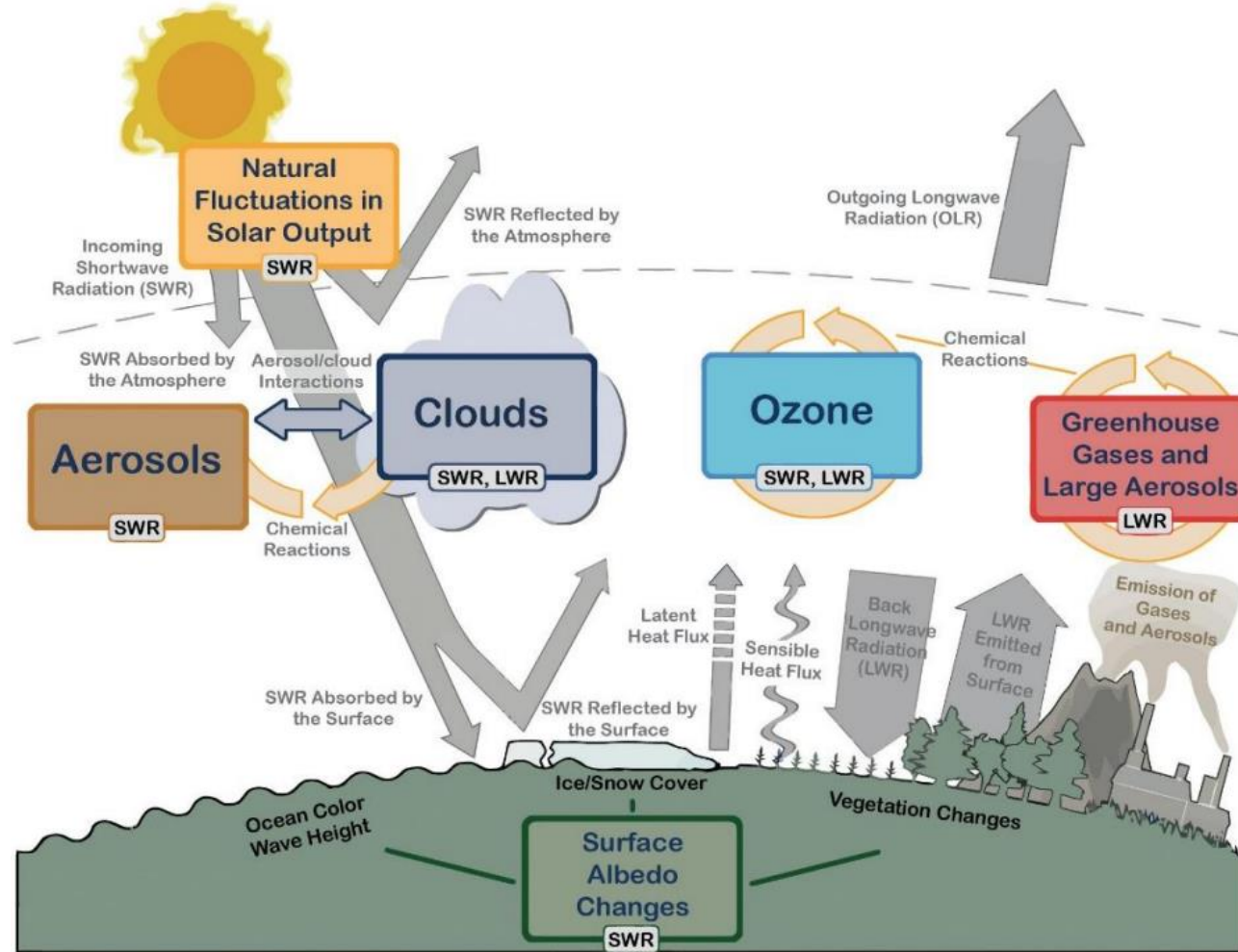
- Maapallo saa yhtä paljon energiaa kuin se menettää.
- Maapallolle tulee energiaa auringon lyhytaaltoisena säteilyinä.
- Maapallo menettää energiaa säteilemällä lämpösäteilyä avaruuteen.

Säteilypakote

- Muutokset joko maapallolle tulevassa tai sieltä karkaavassa säteilyssä aiheuttavat hetkellisen säteilyepätasapainon, jonka järjestelmä pyrkii korjaamaan.
- Tätä epätasapainoa kutsutaan säteilypakotteeksi.
- Se pakottaa ilmastojärjestelmän muutokseen kohti uutta tasapainoa.

Säteilytasapainoon vaikuttavat tekijät

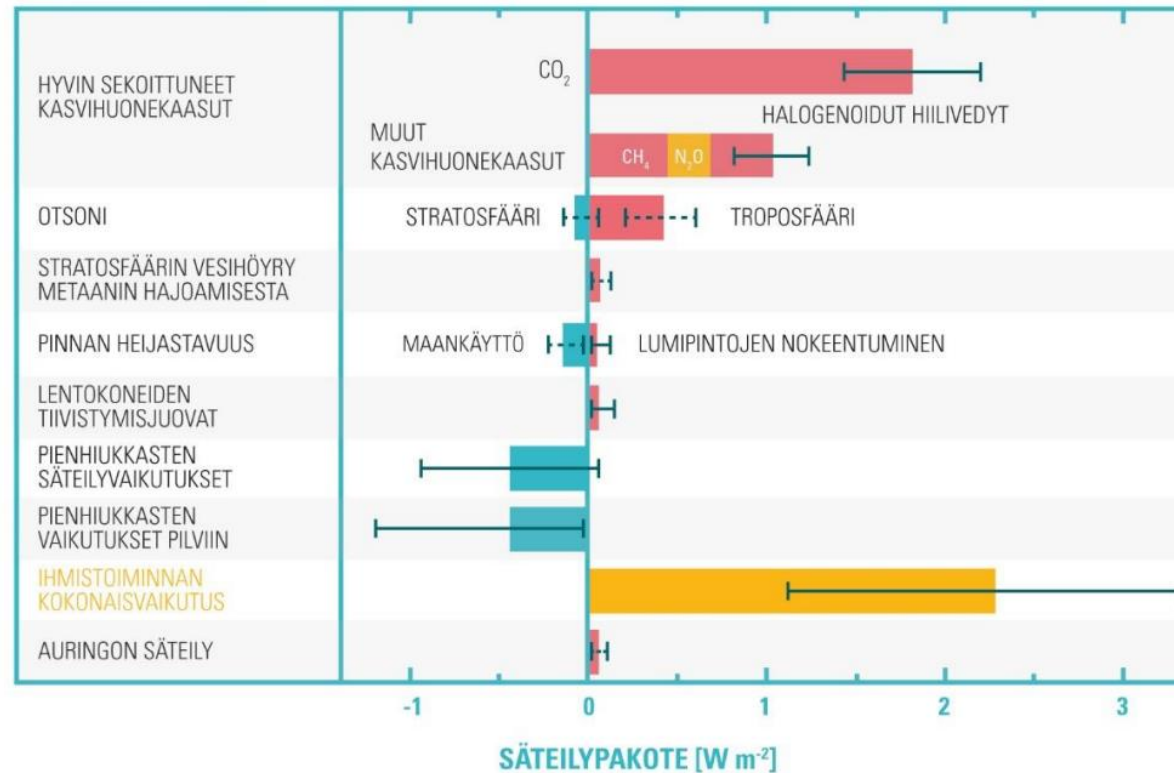

Säteilypakotteen aiheuttajat

SÄTEILYPAKOTE 1750-2011

SÄTEILYPAKOTTEEN AIHEUTTAJA

$$\Delta T = \lambda \times \Delta Q$$

ΔT = lämpötilan muutos

ΔQ = säteilypakote

λ = herkkyysparametri

Ilmastoherkkyys, eli kuinka paljon maapallon keskilämpötila nousee hiilidioksidipitoisuuden kaksinkertaistuessa:

- IPCC 2013: 1,5 – 4,5 °C
- IPCC 2021: paras arvio 3 °C

- Hiilineutraali
  - Hiilidioksidipäästöt ovat yhtä suuret kuin nielut
  - Eli nettohiilijalanjälki on nolla
- Ilmastoneutraali
  - Vaikutus säteilypakotteeseen on nettonolla

Esimerkki: Hiilineutraali kirkko 2030

Yleistavoitteet

- Kirkko on hiilineutraali vuonna 2030.
- Tällöin kasvihuonekaasupäästöjä on vähennetty 80% vuoden 2018 tasosta ja loput 20% kompensoidaan.

Tavoite 1: Vähennetään kiinteistöjen hiilidioksidipäästöjä

Tavoite 2: Vähennetään toiminnan hiilidioksidipäästöjä

Tavoite 3: Päästöt kompensoidaan

Tavoite 4: Kirkko vaikuttaa aktiivisesti yhteiskunnallisena toimijana ja keskustelijana

Tavoite 5: Seurakunnat sekä kirkon keskushallinto ovat sitoutuneita ilmastotyöhön

INAR

INSTITUTE FOR ATMOSPHERIC AND
EARTH SYSTEM RESEARCH

Kiitos!

Ilmasto.nyt –tutustumiskurssi avoimessa
yliopistossa 7.5.-18.6.2024

Laura Riuttanen, FT
laura.riuttanen@helsinki.fi

Twitter:
@LRiuttanen
#ClimateUniversity
#LeadForSust
#ilmastoasiantuntija
#hiilineutraalikirkko

